

בנו של ראש-המשלה לשעבר,

משיב מילחמה לוותיקי מפא"י

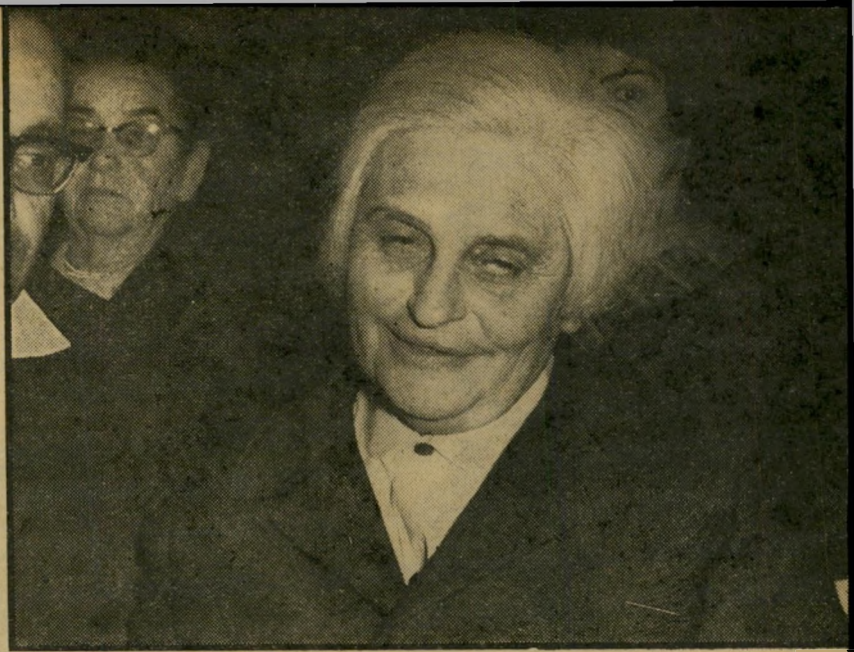
שהטילו חרם על יומני אביו

עושים ותעשו למען שימור דמותו של משה שרת כרוחכם או כנוחותכם. אבל כן איכפת לי, שאם בן-אדם, שאני בנו, טרח לכתוב יומן אישי, והשקיע בו מה שהשקיע מפנשו, מכוחו ומוזמנו, לא יבוא מישהו ובשם איוו הגדרה מסוג "גילוי ערוה", "גימוד תדמית" וכיוצא בזה ירהיב עוז לגנוז את הדברים לפרק זמן מסויים (מי יקבע?) או לנצח, כגירסתך את.

אני נדהם מול חוסר היכולת של אנשי שים כמוך (כלומר, צרות האופקים) להשיב קיף על דמות היסטורית מוכרת (או מוכרת כביכול) מזווית ראייה כה לא-היסטורית.

עת? אינך צריכה להשיב. התשובה: את בולשביקית).

את יומן משה שרת, שכתב יום יום במשך שך ארבע שנים, ואת היית רוצה לגנוז (למען דמותו! חיבוטי נפשו של אדם הם לא חלק מדמותו?! האמת הכי פנימית שלו, היא לא חלק מדמותו?!), יקראו בני-אדם שוחרי דעת טוב ורע עד סוף כל דורות-קורא-עברית, שעה ששמך, במחיר לה, ייעלם מההיסטוריה (כמו שמות רוב בני-התמותה, ואני בתוכם). ומה הם יחשבו שבו איך זה עסקך! אולי הם יחשבו שמה שרת היה מיפלטת, אולי הם יחשבו שהוא

סננה יוספטר

קופסית בשמים לסילוק הסיירחון

ערוות" מנשה שרת

כה לא מדעית, כה לא נאמנה בראש ובראשונה לאמת במערומיה ("הערוה"). ההיסטוריה היא אינטגרציה של מרב המי, מה, איך, מדוע, מתי, העומדים לרשותנו, לא לדידך. בשבילך ההיסטוריה היא אנתולוגיית הנוחיות. בשבילך ההיסטוריה היא קוסמטיקת הפירכוסים והקישור

היה קדוש. זה עניינם, כשם שעניינך הוא מה את חושבת. לי לא איכפת מה את חושבת. לא איכפת לי אפילו אם איאלה ריגשות-אשם מדריכים את תת-ההכרה שלך לגבי ה"איש משה שרת. לא איכפת לי, מפני שאין זה ענייני, מה את ושכמותך עשתם.

ליחות בן-גוריון נגד שרת. נראה שסננה אלמנתו, לא שכחה זאת. סננה (הקדושה) יוספטר השיבה בש"לילה על פנייתו של קובי שרת אליה. היא אף נימקה את סירובה לרכוש את יומני משה שרת, כתבה סננה יוספטר במיכתב בה ליעקב שרת:

"התלבטתי אם לענות על מיכתבך ב"עניין רכישת היומן האישי של אביך. אינני רוצה לחטט בנפשו המיוסרת של אביך: הערכתי אותו, כיבדתי אותו על כל תכונותיו הנעלות וגם על חולשותיו האנושיות. כשקראתי את הפרקים שהתפרסמו במערב, לפני שהתפרסמו הספרים, פניתי אל אחיך, חיים, בחמדיה וניסיתי להשפיע עליו שלא לפרסם את היומן. אמרתי לו אז, שאתם עושים עוול לאביכם, מגלים את ערוותו, הורסים את דמותו בעיני בני הדורות שלא הכירו אותו אישית.

"צר לי שאומנם הכרעים הודפסו ופורסמו. אני על כל פנים לא רוצה לקרוא אתם. בברכה. סננה יוספטר."

"מי את בכלל,

צל עובר?"

קובי שרת לא נשאר הייב לסננה יוספטר. הוא שיגר אליה מיכתב תשובה חריף, שבו ערך את החשבון לא רק עימה, אלא עם כל חבריו לשעבר של אביו, שהתנגדו לפרסום יומניו.

זה נוסח מיכתבו שה קובי שרת:

לסננה יוספטר שלום,

את ידועה כאשה מוצקת אופי ובעלת עקרונות. אין פירושו של דבר, דווקא, כי את חייבת להיות נעדרת-גמישות ויכולת לשנות דעה. אבל כך או כך, אין חשש כלל להתחכך אתך או לנסות לשכנע אותך. אין לי כל צורך נפשי להירדש לאתגר הזה, כשם שלא אעשה זאת לגבי אדם אדוק בדתו או באידיאולוגיה שלו. לדידי, את ושכמותך — והם אינם מעטים במחנה — יכולים להישאר בדעתכם לגבי הנושא שבו אנו מדברים, והרי עצם ה"עובדה שיומן משה שרת יצא לאור בש"למותו מעידה על מידת התחשבותי בכם. וכשאני אומר "בכס", אני מקוה שאת מבינה היטב למי אני מתכוון.

אבל את קבעת כמה קביעות במכתבך אלי, וכנגדן אני רואה טעם להעמיד קביעות משלי.

א. גיזוי ערוה והריפת דמות.

לא זו בלבד, שאין לך (לכם) מונופולין על "ערוותו" ו"דמותו" של משה שרת וכי, אלא שאם שעתם כל הכבוד אינך, אלא אפיגונית, נוטלת לעצמך מונופולין על מחשבת הדורות הבאים? מי את בכלל, צל עובר, שתוצאי מישפט מה ראוי ומה לא ראוי הדור הזה והדורות הבאים לך?

ב. משך השנים הרבות שבהן שקד יעקב ("קובי") שרת על עריכת יומני אביו, לשם הוצאתם לאור, הופעלו עליו לחצים כבדים, כדי למנוע את פירסום היומנים שהותיר אחריו משה שרת במלואם. בני משפחתו של מי שהיה ממנהיגי מפא"י וראש ממשלתה השני של ישראל וכן ותיקי המפלגה, חרדו לא רק לתדמיתו של שרת המנוח, הם פחדו מפני ניפוץ המיתוס של דור אבות המייסדים וקיעוקו ההיסטוריה הכתובה של ימי ראשית המדינה.

חששם היתגלה כמוצדק. כאשר, למרות כל הלחצים והאזהרות, סיים קובי שרת את עריכת יומני אביו והוציאם לאור, ללא כל השמטה או צנזורה, הם התגלו כמיס"מך היסטורי חיוני ממדרגה ראשונה. הם מסייעים להבנת המאורעות שחרצו את גורל המדינה ואורחיה ומציגים את גדולי האומה כאנשים של בשר ודם, על מע"לותיהם וחולשותיהם, ולא רק כדמויות שהילת קדושים מרחפת מעל ראשיהם.

התגובה הנזעמת של בני דורו של שרת נותרה עצורה. היא בוטאה תחילה רק במיסטריום. דודו של יעקב שרת, שאול אביגור, מי שהיה איש המיסטוריון של ה"הגנה ונפטר לא מכבר, זעם על קר"בי שרת עד כדי ניתוק היחסים ביניהם. הסערה התחוללה בעיקר ב"תוך המישפחה. היא פרצה החוצה רק לפני שבוע. היה זה אחרי שקובי שרת ביקש לשכנע את ותיקי מפא"י לרכוש את יומני אביו, ושיגר אליהם מיכתבים אישיים בנושא זה. בין שאר התשובות והתגובות שקיבל על מיכתביו, היתה אחת שהדהימה אותו. היתה זו תשובתה של סננה יוספטר, חברת קיבוץ גלעד שבהרי אפרים.

סננה כסופת השיער, הנראית מבוגרת מכפי שגילה (66), היתה בשעתו אחת ה"דמויות הדומיננטיות ורבות ההשפעה ב"צמרת מפא"י. אלמנתו של גיורא יוספטר, מי שכיהן כשר-השיכון בממשלות דוד בן-גוריון, נשאה בעצמה שורה של תפקידים מיפלגתיים וציבוריים. היא היתה חברת הכנסת השלישית, חברת בית-הדין העל"יון של מפא"י, ראש מחלקת ההתיישבות של המרכז החקלאי וחברת המזכירות של איחוד הקיבוצים והקבוצות.

בעודו בחיים פגע בעלה של סננה במשה שרת פגיעה עמוקה. בוועידה ה"שמינית של מפא"י ב"1956, היה זה משה שרת שהציע את גיורא יוספטר לתפקיד מזכ"ל המפלגה, במקומו של יונה כסה. למרות זאת התייצב יוספטר לצד בן-גוריון במאבקו נגד שרת בתקופת פרישת לבון.

יוספטר היה למעשה האב הרוחני של רפ"י. הוא שהקפיץ בשעתו את צעירי מפא"י, כמו משה דיין ושמעון פרס, לכנ"סת. הוא שפעל גם מאחרי-הקלעים בש"ע

יעקב ומשה שרת

חברה מטובת ופרובינציאלית